

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 731

van **KRISTOF SLAGMULDER**

datum: 20 juli 2022

---

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Toelatingsexamen arts en tandarts - Deelnemers en slaagpercentages

Op dinsdag 5 juli jongstleden konden op 72 locaties in Vlaanderen 4643 ingeschreven geïnteresseerden het toelatingsexamen afleggen om te kunnen beginnen aan de universitaire opleiding geneeskunde. Aan het toelatingsexamen geneeskunde namen uiteindelijk 4005 kandidaten deel. 1382 kandidaten (34,5%) slaagden voor het examen. Deelnemers komen alleen in aanmerking voor gunstige rangschikking als ze ten minste de helft van de punten behaald hebben voor het onderdeel Kennis en inzicht in de wetenschappen én als ze ten minste de helft van de punten behaald hebben voor het onderdeel Generieke competenties. 1279 van hen (31,9% van het aantal deelnemers) zijn gunstig gerangschikt en mogen in theorie in september aan de opleiding tot arts beginnen.

De dag erop konden op 16 locaties 1218 ingeschreven kandidaten het toelatingsexamen voor de opleiding tandheelkunde afleggen. 1034 kandidaten tekenden present. 346 kandidaten (33,5%) slaagden voor het examen. Ook hier geldt dat deelnemers alleen in aanmerking komen voor gunstige rangschikking als ze ten minste de helft van de punten behaald hebben voor het onderdeel Kennis en inzicht in de wetenschappen én als ze ten minste de helft van de punten behaald hebben voor het onderdeel Generieke competenties. 184 van hen (17,8% van het aantal deelnemers) zijn gunstig gerangschikt en mogen in theorie in september aan de opleiding tot tandarts beginnen.

Tijdens de beraadslagingsvergadering bleek het aantal deelnemers dat in aanmerking kwam voor gunstige rangschikking voor het toelatingsexamen arts, onvoldoende om het voorziene startquotum van 1276 op te vullen. De examencommissie heeft daarom beslist om voor het toelatingsexamen arts 16 bijkomende punten aan alle deelnemers toe te kennen, gelijk verdeeld over de beide examenonderdelen (+8 voor KIW en +8 voor GC). Het toekennen van bijkomende punten met het oog op een goede invulling van het startquotum gebeurde ook al bij vroegere edities van het toelatingsexamen, bv. in 2018.

Deze aanpassing in het toelatingsexamen arts beïnvloedde ook het aantal te rangschikken deelnemers voor het toelatingsexamen tandarts vanwege de toepassing van de bindende keuze van wie aan beide toelatingsexamens had deelgenomen. Om ook voor het toelatingsexamen tandarts een voldoende invulling van het startquotum (dat op 180 lag) te verzekeren, werd aan alle deelnemers van dit examen 2 bijkomende punten toegekend, opnieuw gelijk verdeeld over de beide examenonderdelen (+1 voor KIW en +1 voor GC).

1. In een vorige schriftelijke vraag [\[1\]](#) omtrent dit thema vroeg ik de minister in de eerste deelvraag naar de evolutie inzake de aantallen en aandelen van kandidaten die zich ingeschreven hadden voor deze toelatingsproeven, maar uiteindelijk niet deelnamen.

Daar zagen we een piek in het jaar 2020 met 872 niet-deelnemers op 4933 ingeschrevenen voor het examen arts (= 17,7%) en 223 niet-deelnemers op 1162 ingeschrevenen voor het examen tandarts (= 19,2%). Dat hoeft niet te verwonderen aangezien we toen nog maar net uit de eerste coronagolf en de daarmee gepaarde lockdown kwamen. Veel leerlingen uit het 6de jaar secundair hadden door de schoolsluiting minder leerstof gekregen en/of kregen de gegeven leerstof moeilijker verwerkt op een zelfstandige manier. Het is plausibel om aan te nemen dat velen afhaakten omdat ze zich onvoldoende voorbereid voelden.

Echter, ondanks dat de coronacrisis thans wat gestabiliseerd is, zien we in de cijfers die via de persmededeling van AHOVOKS werden meegedeeld over de editie van 2022 voor het toelatingsexamen arts toch nog een vrij groot aandeel kandidaten die niet zijn komen opdagen. Met 638 niet-deelnemers op 4643 ingeschrevenen (= 13,8%) ligt het aandeel kandidaten dat niet kwam opdagen lager dan in 2020 en 2021, maar toch nog altijd merkbaar hoger dan in de jaren 2018 en 2019, toen het aandeel niet-opdaggers rond de 9% lag. De redenen hiertoe kunnen velerlei zijn: er was eind juni-begin juli sprake van een kleine zomercoronagolf, in december en januari waren er met de omikrongolf ook nog redelijk wat schoolsluitingen wat er voor gezorgd kan hebben dat niet overal alle nodige leerstof (even grondig) werd gezien, niet-referentiegroep-jongeren die zich hadden ingeschreven om het eens te proberen maar zich bedachten,... Maar het zou mogelijk ook kunnen dat de decentraal georganiseerde examens in plaats van het tot 2019 van kracht zijnde fysieke examen op 1 centrale locatie het potentieel niet-opdagen in de hand werkt. Het is in de mindset van adolescenten misschien gemakkelijker om voor iets af te zeggen wat kort bij huis ligt dan voor iets wat qua vervoer en praktische planning meer voorbereiding vergt.

- a) Hoe schat de minister dit gegeven in?
  - b) In hoeverre worden diegenen die zich hadden ingeschreven maar uiteindelijk niet deelnamen naderhand nog bevraagd naar het waarom van het niet-opdagen? Is dat gangbare praktijk? Zo niet, zal de minister dat mogelijk in de toekomst wel laten uitvoeren om meer zicht te krijgen op de redenen van het niet-opdagen? Want het zou erg jammer zijn mochten we op die manier door omstandigheden bepaalde talentvolle jongeren met potentieel voor geneeskundige studies missen.
2. Traditioneel namen er ieder jaar nogal wat leerlingen aan het examen deel die nog niet in het zesde secundair zaten, maar jonger zijn en al eens kwamen oefenen voor het jaar erna. In 2020 en 2021 werd het deze groep afgeraden om deel te nemen in het licht van de coronacrisis. Voor hen worden na de examendatum de beide toelatingsexamens integraal opengesteld op de website van de toelatingsexamens.

In het antwoord op mijn vorige schriftelijke vraag stelde de minister dat diezelfde strategie ook in de jaren erna zou worden toegepast om de organisatie - zowel centraal in Brussel als in de secundaire schoollocaties - niet nodeloos te belasten. De kans op slagen en gunstige rangschikking van vijfdejaars is namelijk uiterst laag en de kans dat ze tijdig hun diploma secundair onderwijs behalen, is dat eveneens. Bovendien valt in een kleinschalige, decentrale organisatie een belangrijke reden weg om te komen oefenen: de ervaring van een grootschalig examen in Brussels Expo. Gewenning heeft geen zin, daar de schoollocaties elk jaar kunnen wijzigen.

Het wordt dus aan adolescenten uit jongere jaren uit het secundair onderwijs sterk ontraden om deel te nemen, maar het wordt hun niet verboden, dus in theorie kunnen ze nog altijd deelnemen, maar de facto gebeurt het dus minder. Dat zien we ook in de

cijfers van het aandeel deelnemers voor het toelatingsexamen arts dat niet tot de referentiegroep behoort[2]. In de jaren 2018 en 2019 lag dit gemiddeld nog op 3300 deelnemers, voor de jaren 2020, 2021 en 2022 ligt dit gemiddeld rond de 2150. Bij het toelatingsexamen tandarts is dat verschil minder uitgesproken.

Natuurlijk zijn niet al deze deelnemers uit de niet-referentiegroep adolescenten die nog niet in het zesde jaar zitten. Bv. heel wat jongeren die ouder zijn dan 18 en al een eerste keer onsuccesvol deelnamen en het nu voor een tweede of derde keer proberen, zitten ook bij die niet-referentiegroep. Om zicht te krijgen op de samenstelling van deze groep had ik voor de edities van 2018 tot en met 2022 graag de aantallen en aandelen binnen de niet-referentiegroep van:

- a) de deelnemers die nog niet in het zesde, maar in een lager jaar van het secundair onderwijs zitten;
  - b) de deelnemers die uit dit zesde jaar komen, maar ouder zijn dan 18 (omdat ze bv. al hebben moeten zittenblijven);
  - c) de deelnemers die ouder zijn dan 18, in een niet-geneeskundige richting zitten in het hoger onderwijs en voor de eerste keer deelnemen;
  - d) de deelnemers die ouder zijn dan 18, in een niet-geneeskundige richting zitten in het hoger onderwijs en voor de tweede of derde keer deelnemen;
  - e) de deelnemers bij de niet-referentiegroep die bij geen enkele van bovengenoemde categorieën passen.
3. Het overzicht in de persmededeling geeft ook de verschillen bij het aantal en aandeel deelnemers, geslaagden en gunstig gerangschikten tussen de kandidaten naargelang het geslacht van de kandidaat-studenten alsook naargelang ze de Belgische of de Nederlandse nationaliteit bezitten.

Kan de minister voor de editie van 2022 van de toelatingsexamens arts en tandarts ook cijfers geven van de deelnemersaandelen, de slaagpercentages en de percentages gunstig gerangschikten, opgedeeld naargelang de woonplaats van de kandidaten met de Belgische nationaliteit, in concreto een indeling op basis van de vijf provincies, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en andere?

Zien we daar bv. disproportionele scheeftrekkingen tussen de Vlaamse provincies? Zo ja, hoe evalueert de minister dat?

4. In aanloop en net na de toelatingsexamens werden er her en der in artikels en opiniestukken in de media vragen gesteld bij het nut van de desbetreffende quota of soms ook de toelatingsexamens op zich.[3] Zo pleitte onder meer Dirk Devroey, professor huisartsengeneeskunde aan de VUB ervoor om de quota dringend naar omhoog te trekken gezien het artsentekort in Vlaanderen, en dan vooral bij de huisartsen. Stefan Teughels, medisch directeur van huisartsenvereniging Domus Medica, stelde zelfs dat in deze tijden van tekorten iedereen die gemotiveerd en geslaagd is voor de toelatingsproef, effectief toegelaten moet worden, wat de facto het loslaten van de numerus fixus zou betekenen. Deze laatste bevinding werd onder andere ook gedeeld en sterk beaamd door Gwendolyn Rutten, Vlaams volksvertegenwoordiger.

- a) Hoe evalueert de minister de hierin besproken kritieken en de twee alternatieven die worden aangereikt? In hoeverre is een van deze denkpistes een realistische en werkbare mogelijkheid om het probleem van het artsentekort op te lossen?
- b) Is een alternatief van die aard al geagendeerd en besproken geweest door een van de ministers binnen de Vlaamse Regering? Zo ja, wat waren de conclusies?

[1] Schriftelijke vraag nr. 1002 (2020-2021), ingediend op 21 september 2021

[2] De referentiegroep bestaat uit 18-jarigen in het laatste jaar secundair onderwijs in Belgische school zitten.

[3] - *"Al wie gemotiveerd is en door het examen geraakt, moet je toelaten"*, Het Laatste Nieuws, 6 juli 2022.

- *"Toelatingsexamen arts en tandarts schiet zijn doel voorbij"*, De Morgen, 14 juli 2022.

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 731 van 20 juli 2022

van **KRISTOF SLAGMULDER**

Ingeschreven personen die niet hebben deelgenomen, worden na het examen niet bevroegd waarom ze niet hebben deelgenomen. De redenen om niet deel te nemen zijn zeer divers en ook persoonlijk. Vaak hebben studenten intussen een andere studiekeuze gemaakt of zijn ze in eigen land wel toegelaten om de studie te volgen. Er zijn geen signalen dat ingeschreven personen minder komen opdagen omdat het toelatingsexamen niet in Brussels Expo wordt georganiseerd.

In de bijlage vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger een overzicht van de aantallen en aandelen binnen de niet-referentiegroep.

In de bijlage vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger een tabel over het slaagpercentage en percentage gunstige rangschikking van deelnemers met de Belgische nationaliteit van het afgelopen jaar voor het toelatingsexamens arts en het toelatingsexamen tandarts, opgedeeld naar provincie.

Er zijn verschillen tussen de slaagpercentages en percentages gunstig gerangschikte deelnemers met de Belgische nationaliteit van de provincies. Deelnemers met Belgische nationaliteit wonend in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest slagen minder dan andere deelnemers met Belgische nationaliteit, waarbij het verschil vooral groot is voor het toelatingsexamen arts. Het slaagpercentage is voor het toelatingsexamen arts het hoogste in de provincie West-Vlaanderen en in het buitenland, al willen we de kanttekening plaatsen dat er slechts 11 Belgen wonende in het buitenland hebben deelgenomen. Voor het toelatingsexamen tandarts ligt het slaagpercentage het hoogst in Vlaams-Brabant. Aangezien we enkel over bivariate analyses beschikken, is het niet mogelijk om verklaringen te geven.

We willen wel de kanttekening maken dat de nationaliteit minder relevant is dan de plaats waar men les heeft gekregen, aangezien deelnemers met de Belgische nationaliteit die in het buitenland wonen of bv. in een grensgebied wonen les kunnen gevolgd hebben in het buitenland en niet altijd de Vlaamse leerstof hebben gezien. En anderzijds hebben deelnemers met een andere nationaliteit die school gelopen hebben in Vlaanderen wel de Vlaamse leerstof gezien.

1. De Vlaamse planningscommissie (VPC) is bevoegd voor het geven van advies over het eventuele optrekken van de Vlaamse quota. De Vlaamse Regering neemt vervolgens de beslissing om de quota eventueel te verhogen. In de tweede helft van dit jaar komt er normaal gezien opnieuw een advies van de VPC binnen.

De piste om af te stappen van de numerus fixus voor geneeskunde en tandheelkunde is geen beleidsoptie voor de Vlaamse Regering. Het is duidelijk dat een numerus fixus veel beter is dan een numerus clausus (die we hadden tot en met 2017), of dan het volledig loslaten van extra toelatingsvoorwaarden. We willen de kwaliteit van de opleidingen en van de Vlaamse gezondheidszorg namelijk niet verlagen. En dat zou het geval zijn bij een ongelimiteerde toegang tot de opleiding. En we willen er bovendien zeker van zijn dat de Vlaamse afgestudeerde artsen en tandartsen een RIZIV-nummer krijgen. Daarvoor hebben we een numerus fixus nodig. We hebben er

vanuit Vlaanderen jarenlang voor gepleit dat de Franse Gemeenschap eindelijk ook overschakelt naar een numerus fixusNu zelf in Vlaanderen terugschakelen naar een minder goed systeem zou absurd zijn.

BIJLAGE

[Overzicht](#)